

- 1. Organizacyjny schemat/struktura sądów w Polsce.**
- 2. Krótki opis kompetencji poszczególnych rodzajów sądów oraz ich liczba.**

W Polsce sądami powszechnymi są: sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne.

Sądy powszechne w Polsce sprawują wymiar sprawiedliwości tylko i wyłącznie w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, wojskowych oraz Sądu Najwyższego. Sądy powszechne wykonują również zadania należące do zakresu ochrony prawnej.

1. Sąd rejonowy - tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin (w uzasadnionych przypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie jednej gminy).

2. Sąd okręgowy - tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych. Obszar taki zwany jest „okręgiem sądowym”.

3. Sąd apelacyjny - tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch okręgów sądowych. Obszar taki zwany jest „obszarem apelacji”.

Sądy powszechne dzielą się na wydziały, którymi kieruje przewodniczący wydziału. Przewodniczącym wydziału może być prezes albo wiceprezes sądu lub inny sędzia.

Sąd rejonowy dzieli się na następujące wydziały:

- 1) cywilny - do spraw z zakresu prawa cywilnego,
- 2) karny - do spraw z zakresu prawa karnego, w tym do spraw o wykroczenia rozpoznawanych w drugiej instancji,
- 3) rodzinny i nieletnich (sąd rodzinny) - do spraw:
 - a) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
 - b) dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich,
 - c) dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych,
 - d) należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw,
- 4) pracy (sąd pracy) - do spraw z zakresu prawa pracy,
- 5) ksiąg wieczystych - do prowadzenia ksiąg wieczystych oraz do innych spraw cywilnych z zakresu postępowania wieczystoksięgowego.

W sądzie rejonowym mającym siedzibę w mieście będącym siedzibą sądu okręgowego, w którym jest utworzony wydział ubezpieczeń społecznych albo wydział pracy i ubezpieczeń społecznych, tworzy się wydział ubezpieczeń społecznych do

spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, należących do właściwości sądów rejonowych w tym samym okręgu sądowym, albo w miejsce wydziału pracy, tworzy się wydział pracy i ubezpieczeń społecznych do spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych należących do właściwości sądów rejonowych w tym samym okręgu sądowym. W uzasadnionych przypadkach wydziały te można utworzyć także w innym sądzie rejonowym. W sądzie rejonowym mającym siedzibę w mieście będącym siedzibą sądu okręgowego tworzy się wydział gospodarczy albo wydziały gospodarcze (sąd gospodarczy). W uzasadnionych przypadkach wydział gospodarczy można utworzyć także w innym sądzie rejonowym.

W sądzie rejonowym mogą być tworzone, w jego siedzibie lub poza jego siedzibą, sądy grodzkie jako wydziały lub wydziały zamiejscowe sądów rejonowych.

Sądom grodzkim powierza się rozpoznawanie spraw:

- 1) o wykroczenia w pierwszej instancji,
- 2) o wykroczenia skarbowe oraz o przestępstwa skarbowe, z wyjątkiem spraw podlegających rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym,
- 3) o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego,
- 3a) przestępstwa podlegające rozpoznawaniu w postępowaniu przyspieszonym,
- 4) o pozostałe przestępstwa, podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym,
- 5) cywilnych podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym oraz dotyczących depozytów sądowych i przepadku rzeczy.

Sąd okręgowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny - do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw cywilnych i rodzinnych oraz do rozpoznawania w drugiej instancji spraw cywilnych oraz spraw należących do właściwości sądów rodzinnych, z wyjątkiem spraw przeciwko nieletnim o popełnienie czynu karalnego, jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek poprawczy lub gdy środek odwoławczy zawiera wniosek o orzeczenie środka poprawczego,
- 2) karny - do spraw z zakresu prawa karnego w pierwszej i drugiej instancji, do spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych w pierwszej instancji oraz do spraw rozpoznawanych w drugiej instancji przeciwko nieletnim o popełnienie czynu karalnego, jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek poprawczy lub gdy środek odwoławczy zawiera wniosek o orzeczenie środka poprawczego,
- 3) penitencjarny i nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń karnych - do spraw penitencjarnych i nadzoru nad sądowym postępowaniem wykonawczym w sprawach z zakresu prawa karnego,
- 4) pracy (sąd pracy) - do spraw z zakresu prawa pracy oraz wydział ubezpieczeń społecznych (sąd ubezpieczeń społecznych) - do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych,
- 5) gospodarczy (sąd gospodarczy) - do spraw gospodarczych.

W Sądzie Okręgowym w Warszawie działają ponadto jako wydziały:

- 1) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego (sąd ochrony konkurencji i konsumentów),
- 2) odrębna jednostka organizacyjna do spraw rejestrowych powierzonych temu sądowi na podstawie odrębnych przepisów,
- 3) odrębna jednostka organizacyjna do spraw z zakresu ochrony wspólnotowych znaków towarowych i wspólnotowych wzorów przemysłowych (sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych).

Sąd apelacyjny dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny - do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa cywilnego, gospodarczego oraz rodzinnego i opiekuńczego,
- 2) karny - do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa karnego oraz spraw zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych,
- 3) pracy i ubezpieczeń społecznych - do rozpoznawanych w drugiej instancji spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Wymiar sprawiedliwości obok sądów powszechnych sprawują również:

Sądy wojskowe - sprawujące w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych w zakresie przewidzianym w ustawach oraz orzekają w innych sprawach, jeżeli zostały one przekazane do ich właściwości odrębnymi ustawami.

Sądy administracyjne – są to sądy wykonujące ten obowiązek sprawowania wymiaru sprawiedliwości poprzez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i sporów o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej. Sądami administracyjnymi są obecnie: wojewódzkie sądy administracyjne orzekające w pierwszej instancji i Naczelny Sąd Administracyjny.

Sąd Najwyższy - sprawujący nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania. Do środków służących wykonywaniu takiego nadzoru służą:

1. rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych,
2. podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne (jeżeli przy rozpatrywaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, wówczas Sąd Najwyższy może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać sprawę do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego sądu. Uchwały interpretacyjne Sądu Najwyższego nie mają waloru powszechnego obowiązywania - jeśli nie uzyskały rangi zasady prawnej, to formalnie wiążą tylko w sprawie, w związku z którą zostały podjęte.)

3. Rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu oraz wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a także ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego.
4. Rozstrzygania nadzorczego w stosunku do samorządów zawodowych: adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy.
5. Opiniowania ustaw i innych aktów normatywnych.

Odnosnie do Państwa zapytania o liczbę sądów w Polsce, uprzejmie informuję, że Krajowa Rada Sądownictwa nie prowadzi statystyk w tym zakresie.

3. Informacje o Krajowej Radzie Sądownictwa: struktura, członkowie i ich obowiązki, główne organy Rady ich uprawnienia, zadania samej Rady, proces podejmowania decyzji, posiedzenia itp.

Rada Sądownictwa jest samodzielnym organem konstytucyjnym stojącym na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów i wykonuje związane z tym zadania określone w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa w szczególności

- 1) podejmuje uchwały w sprawach wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych w zakresie dotyczącym niezależności sądów i niezawisłości sędziów,
- 2) rozpatruje i ocenia kandydatury do pełnienia urzędu sędziowskiego na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz na stanowiska sędziowskie w sądach powszechnych, wojewódzkich sądach administracyjnych i w sądach wojskowych,
- 3) przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wnioski o powołanie sędziów w Sądzie Najwyższym, Naczelnym Sądzie Administracyjnym, sądach powszechnych, wojewódzkich sądach administracyjnych i sądach wojskowych,
- 4) rozpatruje wnioski o przeniesienie sędziego w stan spoczynku.
- 5) rozpatruje wystąpienia sędziów w stanie spoczynku o powrót na stanowisko sędziowskie,
- 6) wybiera rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych,
- 7) wyraża opinie w sprawie powołania i odwołania prezesa albo wiceprezesa sądu powszechnego albo sądu wojskowego,
- 8) uchwała zbiór zasad etyki zawodowej sędziów i czuwa nad ich przestrzeganiem

2. Rada ponadto:

- 1) wypowiada się o stanie kadry sędziowskiej,
- 2) opiniuje projekty aktów prawnych w sprawach wynagrodzeń sędziowskich oraz przedstawia wnioski w tym zakresie,
- 3) opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczących sądownictwa i sędziów,

- 4) opiniuje programy szkolenia na aplikacji ogólnej i sędziowskiej, zakres i sposób przeprowadzania egzaminów sędziowskich,
- 5) wyraża stanowisko w sprawach dotyczących sądów i sędziów, wniesionych pod obrady Rady przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne organy władzy publicznej i organy samorządu sędziowskiego,
- 6) czuwa nad przestrzeganiem zasad etyki zawodowej i w przypadku uzyskania wiarygodnej informacji o przewinieniu służbowym, w tym o oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa i uchybieniu godności urzędu, występuje z żądaniem podjęcia czynności dyscyplinarnych wobec sędziego,
- 7) opiniuje kandydatów na Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury,
- 8) wskazuje 3 członków Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Krajowa Rada Sądownictwa składa się z:

1. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Ministra Sprawiedliwości (wchodzi w skład KRS z urzędu, na czas sprawowania funkcji),
2. jednej osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
3. piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych,
4. czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

Rada powołuje i odwołuje ze swego grona członków Prezydium Rady: Przewodniczącego, dwóch wiceprzewodniczących i trzech członków. Przewodniczący i wiceprzewodniczący Rady nie mogą sprawować swoich funkcji dłużej niż dwie kadencje.

2. Przewodniczący reprezentuje Radę.

3. Prezydium Rady kieruje pracami Rady.

Rada obraduje na posiedzeniach plenarnych. Posiedzenia plenarne Rady zwołuje Przewodniczący

Rady w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące. Ponadto posiedzenia plenarne Rady zwołuje

się na wniosek co najmniej jednej trzeciej jej członków oraz na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Do

ważności uchwał Rady potrzebna jest obecność co najmniej połowy jej składu.

Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów, w głosowaniu jawnym.

W postępowaniu przed Radą nie stosuje się Kodeksu postępowania administracyjnego.